

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК – 8 клас – ЗАЛОГ НА ГЛАГОЛА

ЗАЛОГ НА ГЛАГОЛА.

Залогът показва какво е **отношението** на глаголното лице към глаголното действие.

Българският глагол има два залога – **деятелен и страдателен**.

Глаголът е в **деятелен залог**, когато действието се върши от глаголното лице (подлога). (Примери – *Ябълката падна от дървото.*)

Глаголът е в **страдателен залог**, когато действието не се върши от глаголното лице (подлога), а то понася, търпи, страда от действието. (Пример – *Вратата се отвори от вятъра.* или *Вратата бе отворена от вятъра.*)

Всички глаголи в българския език имат форми за деятелен залог, но не всички имат форми за страдателен.

Деятелният залог е даденост на глаголите, само страдателният се образува. Има два начина за **образуване на страдателен залог** –

или „се“ + глагол в деятелен залог,

или форма на „съм“ + **страдателно причастие** – *се счупи, беше счупен.*

ВНИМАНИЕ! Не всички глаголи със „се“ са в страдателен залог!

Изпълнете следните задачи:

1. Кое е невярното твърдение?

- А) Всички глаголи в български език имат форми за деятелен залог.
- Б) Всички глаголи в български език имат форми за страдателен залог.
- В) Не всички глаголи в български език имат форми за страдателен залог.
- Г) Деятелният залог се образува с форма на „съм“ + страдателно причастие или със „се“ + глагол в деятелен залог.

2. В кое от изреченията е употребена глаголна форма за страдателен залог?

- А) Момичето се усмихна мило на новите си съученици.
- Б) Момичето се запозна с новите си съученици.
- В) Момичето се хареса от новите си съученици.
- Г) Момичето се представи на новите си съученици.

3. В кое от изреченията е употребена глаголна форма за страдателен залог?

- А) Децата се веселят в цирка.
- Б) Децата са весели в цирка.
- В) Децата се смеят на клоуна в цирка.
- Г) Децата са развеселени от клоуна в цирка.

4. Определете залога на всеки от глаголите:

Майският бръмбар има елипсовидна форма. Той притежава две двойки твърди и ципести крила и три двойки крачка. Крачката му са начленени.

.....
.....

5. Препишете текста, като трансформирате глаголите от деятелен в страдателен залог.

Слънцето огрява мраморния площад. Най-малките рисуват по него Снежанки и джуджета, чудновати животи. Уверените ръце на по-големите създават странни роботи, космически кораби. Чудният свят на въображението изцяло поглъща малките художници.

.....
.....

6. Следните изречения са от научни текстове. В кой залог са предпочетените глаголи? Защо?

- а. *Костите са изградени от здраво поресто вещество, с голямо количество калций.*
- б. *Луната е изградена от по-леки материали, вероятно откъснати от земната повърхност при разделянето на планетата от нейния спътник.*

.....
.....

7. В кой ред са посочени граматични особености на глагола *вървеше*?

- а. мин. св. вр. 1 л. мн.ч. деят. Залог
- б. мин. предв. вр. 3 л. ед.ч. страд. Залог
- с. мин. несв. вр. 3 л. ед.ч. деят. залог
- д. бъд. вр. в мин. 2 л. ед.ч. страд. Залог

8. **Залогът на глагола показва отношение на:**

- a. глаголното лице към глаголното време
- b. глаголното лице към глаголното действие
- c. глаголното число към глаголното действие
- d. глаголното време към глаголното лице

9. **Посочете НЕВЯРНОТО твърдение.**

- a. Само няколко глагола в българския език имат граматичната особеност деятелен залог.
- b. При деятелен залог глаголното лице съвпада с вършителя на действието.
- c. Залогът е граматичен признак на глагола в българския език.
- d. При страдателен залог глаголното лице не извършва, а получава действието.

10. **Глаголната форма за страдателен залог беше нарисувана е образувана от:**

- a. спомагателен глагол и сегашно деятелно причастие
- b. причастие и форма на минало предварително време
- c. форма на глагол и минало несвършено деятелно причастие
- d. спомагателен глагол и минало страдателно причастие

11. **В кой ред формата за страдателен залог на глагола е образувана от деятелна форма на глагола и възвратно местоимение?**

- a. Победителите пишат историята.
- b. Историята се пише от победителите.
- c. Историята е написана от победителите.
- d. Който победи, пише историята.

12. **В кое изречение глаголното лице **НЕ** е вършител на действието?**

- a. Клоните на дърветата се огъваха от снега.
- b. Огромни вълни заливаха морския бряг.
- c. Неочаквано Петя поиска чаша вода.
- d. Чакането в задушната стая беше мъчително.

13. В кой ред е допусната грешка?

- a. Книгата е издадена от българско издателство.
- b. Победата е спечелена от български отбор.
- c. Музея е проектиран от български архитект.
- d. Наградата получи българският ученик.

14. В кой ред *НЕ* е допусната грешка?

- a. Вратата беше отворена от вятърът, който силно духаше.
- b. Романа се търси както от млади, така и от по-възрастни читатели.
- c. Камионът вече е ремонтиран от местните техници.
- d. Тънкия лед се напука от тежките стъпки на мечката.

15. Коя от използваните в текста думи е минало страдателно причастие?

- a. откупения
- b. държавен
- c. съхраняват
- d. културен

16. В кое от изреченията е използвана глаголна форма за страдателен залог?

- a. През 1900 г. библиотеката получава собствено здание.
- b. През 1939 г. започва строителството на нова сграда за Народната библиотека
- c. Десет години по-късно Народната библиотека се преименува в Народна библиотека „Кирил и Методий“.
- d. Михаил Буботинов дава идея за създаването на национална библиотека.

17. В кое от изреченията е използвана глаголна форма за деятелен залог?

- a. Библиотечната комисия е оглавена от Марин Дринов.
- b. По време на бомбардировките на София и двете сгради са разрушени.
- c. На 11 август 1994 г. е обявена за културен институт с национално значение.
- d. Държавата отпуска заем за построяването.

18. Кое е НЕВЯРНОТО твърдение?

- a. Всички глаголи в българския език имат форми за деятелен залог.
- b. Всички глаголи в българския език имат форми за страдателен залог.
- c. Форми за страдателен залог в българския език имат само преходните глаголи.
- d. Не всички глаголи в българския език имат форми за страдателен залог.

19. В кое от изреченията е употребена глаголна форма за страдателен залог?

- a. Момичето се усмихна мило на новите си съученици.
- b. Момичето се запозна с новите си съученици.
- c. Момичето бе харесано от новите си съученици.
- d. Момичето се представи на съучениците си.

20. В кое от изреченията е употребена глаголна форма за страдателен залог?

- a. Децата се веселят в цирка.
- b. Децата са весели в цирка.
- c. Децата се смеят на клоуна в цирка.
- d. Децата са развеселени от клоуна в цирка.